

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 67a/2022

pentru controlul constituționalității unor prevederi din articolul 451¹ alin.
(1) lit. a) din Codul contravențional
*(examinarea faptei contravenționale pe baza constatărilor personale ale
agentului constatator)*

CHIȘINĂU
29 noiembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 25 mai 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 29 noiembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află o sesizare depusă la Curtea Constituțională la 25 mai 2022 de dl Adrian Lebedinschi, deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

2. Autorul sesizării i-a solicitat Curții să verifice constituționalitatea textului „și nu necesită acumularea de probe” din articolul 451¹ alin. (1) lit. a) din Codul contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008.

A. Legislația pertinentă

3. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle „Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

4. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 451¹

Examinarea faptei contravenționale în baza constatărilor personale ale agentului constator

„(1) În cazul depistării unei fapte ce constituie contravenție, agentul constator nu încheie proces-verbal cu privire la contravenție dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

a) contravenția poate fi constatată în temeiul constatărilor personale ale agentului constator **și nu necesită acumulare de probe;**

b) persoana acceptă constatările agentului constator, ca fiind suficiente pentru demonstrarea vinovăției, și recunoaște săvârșirea contravenției;

c) examinarea contravenției și aplicarea sancțiunii țin de competența agentului constator;

d) contravenția nu este pasibilă de sancțiunea confiscării bunurilor în conformitate cu art.439⁷.

[...]

(3) În cazul tragerii la răspundere contravențională în condițiile alin.(1), agentul constator va emite o decizie prin care va aplica o sancțiune egală cu o doime din minimumul sancțiunii sub formă de amendă prevăzută în partea specială a cărții a doua.”

Articolul 451⁵

Acordul de colaborare

„(1) Acordul de colaborare este o tranzacție încheiată între agentul constator, după caz, procuror și contravenient, care își recunoaște vina, integral, în schimbul unei pedepse reduce. Acordul de colaborare poate fi încheiat în orice moment al procesului contravențional până la soluționarea în fond a cauzei contravenționale.

(2) În cazul încheierii acordului de colaborare, contravenientului i se va aplica o sancțiune egală cu o doime din maximul sancțiunii sub formă de amendă prevăzută pentru contravenția comisă.

(3) Acordul de colaborare poate fi inițiat de către agentul constatatator, după caz, procuror, contravenient sau apărătorul său, reprezentantul legal în cazul săvârșirii contravenției de către un minor. Agentul constatatator, după caz, procurorul este obligat să refuze încheierea acordului de colaborare în cazul în care fapta nu constituie contravenție sau prezintă semne de infracțiune. Refuzul de a accepta încheierea acordului de colaborare nu este pasibil nici unei căi de atac.

(4) În cazul încheierii acordului de colaborare, agentul constatatator, după caz, procurorul încetează acumularea probelor, iar contravenientul nu mai este în drept să-și retragă acordul.

(5) În cazul încheierii acordului de colaborare, cauza contravențională va fi soluționată, prin decizie asupra cazului contravențional, în condițiile acordului de colaborare, după forma și conținutul stipulate la art. 451², cu excepțiile prevăzute de prezentul articol.

(6) Prevederile art. 444, 451³ și 451⁴ din prezentul cod se vor aplica în mod corespunzător în privința acordului de colaborare.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

5. Autorul sesizării menționează că legislatorul a reglementat la articolul 451¹ din Codul contravențional o procedură simplificată de examinare a contravențiilor care se finalizează cu aplicarea unei sancțiuni mai reduse. Astfel, în cazul depistării unei fapte ce constituie contravenție, agentul constatatator nu încheie proces-verbal cu privire la contravenție dacă sunt întrunite, în principal, următoarele două condiții: (1) contravenția poate fi constatată pe baza constatărilor personale ale agentului constatatator și nu necesită acumulare de probe; (2) persoana acceptă constatările agentului constatatator ca fiind suficiente pentru demonstrarea vinovăției și recunoaște comiterea contravenției. Potrivit autorului sesizării, textul „și nu necesită acumulare de probe” este unul imprevizibil. Acest fapt îi conferă agentului constatatator o marjă discreționară largă în privința aplicării procedurii simplificate de examinare a faptei contravenționale. Potrivit autorului, agenții constatatatori ar putea refuza parcurgerea procedurii simplificate în discuție, menționând că este necesară acumularea probelor.

6. Autorul susține că textul „și nu necesită acumulare de probe” din articolul 451¹ alin. (1) lit. a) din Codul contravențional este contrar articolelor 1 alin. (3), 20, 23 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

7. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea reține următoarele.

8. Curtea notează că, potrivit articolelor 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, deputații în Parlament posedă prerogativa sesizării Curții Constituționale.

9. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

10. Prevederile contestate din articolul 451¹ alin. (1) lit. a) din Codul contravențional nu au constituit obiectul altor sesizări la Curtea Constituțională.

11. Autorul sesizării susține că dispozițiile contestate contravin articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

12. Cu referire la incidența articolului 1 alin. (3) din Constituție, Curtea reiterează că acesta comportă un caracter general și nu poate constitui reper separat (a se vedea HCC nr. 3 din 14 ianuarie 2021, § 22 și jurisprudența citată acolo). Totodată, Curtea precizează că și articolele 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 35; DCC nr. 112 din 15 iulie 2021, § 22).

13. Prin urmare, Curtea trebuie să examineze incidența articolului 20 din Constituție invocat de autorul sesizării. Din perspectiva accesului liber la justiție, autorul sesizării pretinde că norma contestată i-ar conferi agentului constator o marjă discreționară largă în privința aplicării procedurii simplificate de examinare a faptei contravenționale.

14. Potrivit articolului 451¹ alin. (1) din Codul contravențional, în cazul depistării unei fapte care constituie o contravenție, agentul constator nu încheie un proces-verbal cu privire la contravenție dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții: „a) contravenția poate fi constatată în temeiul constatărilor personale ale agentului constator și nu necesită acumulare de probe; b) persoana acceptă constatăriile agentului constator, ca fiind suficiente pentru demonstrarea vinovăției, și recunoaște săvârșirea contravenției; c) examinarea contravenției și aplicarea sancțiunii țin de competența agentului constator; d) contravenția nu este pasibilă de sancțiunea confiscării bunurilor în conformitate cu art. 439⁷.” Potrivit alineatului (3) al aceluiași articol, în cazul tragerii la răspundere contravențională în condițiile alineatului (1), agentul constator emite o decizie prin care aplică o sancțiune egală cu o doime din minimul amenzii prevăzute pentru fapta comisă.

15. Textul „și nu necesită acumulare de probe” contestat de autorul sesizării vizează prima condiție care trebuie să fie îndeplinită pentru a se putea pune în mișcare procedura simplificată reglementată de articolul 451¹ alin. (1) din Codul contravențional. Această condiție se referă la natura contravenției și modalitatea constatării ei. Astfel, procedura specială prevăzută de articolul 451¹ din Codul contravențional poate fi aplicată doar pentru contravențiile care: (i) pot fi constatate pe baza constatărilor personale

ale agentului constatator și (ii) constatarea lor nu necesită acumularea de probe.

16. În acest sens, Curtea observă că articolul 451¹ alin. (1) din Codul contravențional este aplicabil în cazul unor contravenții care, prin natura lor, pot fi constatate fără a fi acumulate probe suplimentare, fiind suficiente constatările personale ale agentului constatator. Totodată, constatările respective ale agentului constatator trebuie să fie acceptate de făptuitor ca fiind suficiente pentru demonstrarea vinovăției sale la săvârșirea contravenției, pe care o recunoaște (art. 451¹ alin. (1) lit. b) din Cod). Astfel, constatările personale ale agentului constatator constituie o condiție îndeplinită a procedurii simplificate de examinare a faptei contravenționale doar în cazul în care sunt întrunite, cumulativ, toate condițiile prevăzute la articolul 451¹ alin. (1) din Codul contravențional.

17. Totodată, Curtea menționează că legislatorul a reglementat o procedură simplificată și pentru cazurile în care constatarea faptei contravenționale reclamă acumularea de probe. Astfel, potrivit articolului 451⁵ alin. (1) din Codul contravențional, contravenientul care-și recunoaște integral vina poate încheia cu agentul constatator sau, după caz, cu procurorul un acord de colaborare, în schimbul unei pedepse reduse. Acordul de colaborare poate fi încheiat în orice moment al procesului contravențional până la soluționarea în fond a cauzei contravenționale. Potrivit alineatului (4) al aceluiași articol, acumularea de probe încetează doar după încheierea acordului de colaborare, care, odată încheiat, nu mai poate fi retras de către contravenient.

18. Potrivit articolului 451⁵ alin. (3) din Codul contravențional, agentul constatator sau, după caz, procurorul este obligat să refuze încheierea acordului de colaborare atunci când fapta nu constituie o contravenție sau ar putea constitui o infracțiune.

19. Astfel, Curtea notează că, pentru contravențiile a căror constatare presupune acumularea unor probe suplimentare, legislatorul a reglementat doar posibilitatea încheierii unui acord de colaborare (articolul 451⁵ din Cod), nu și posibilitatea parcurgerii procedurii simplificate de constatare (articolul 451¹ din Cod). Totuși, acest fapt este necesar pentru a le oferi agenților statului posibilitatea să acumuleze și să cerceteze probe în cazul unei fapte complexe, care poate constitui infracțiune, sau când fapta nu constituie contravenție.

20. Având în vedere cele menționate, Curtea conchide că, sub aparența unor critici de contrarietate a prevederilor contestate cu articolul 20 din Constituție, autorul sesizării ridică, de fapt, o problemă de interpretare a legii. Curtea nu a putut deduce din textul normei contestate faptul că agenții constatatori au o putere discreționară pentru a decide cu privire la punerea în mișcare a procedurii simplificate reglementate de articolul 451¹ alin. (1) din Codul contravențional. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale (a se vedea DCC nr. 27 din 24 februarie 2022, § 28).

21. Prin urmare, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) lit. a), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea depusă de dl Adrian Lebedinski, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, pentru controlul constituționalității textului „și nu necesită acumularea de probe” din articolul 451¹ alin. (1) lit. a) din Codul contravențional.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 29 noiembrie 2022
DCC nr. 161
Dosarul nr. 67a/2022*